

Пам'ятати коріння роду свого

На теренах нашого району створили ГО "Здолбунівська спілка волинських чехів "Волинські правнуки"

Історія Волині, і Здолбунівщини зокрема, тісно пов'язана з чеською. У період 1868-1880 років на Волинь переїхало 16000 чехів. Вони замешкали у 638 населених пунктах, понад 100 з яких заснували самі. Внесок цих емігрантів у розвій господарства нашого краю тоді був доволі вагомим. Вони створили ряд виробництв. Скориставшись досвідом чехів, місцеві жителі зуміли поліпшити культуру землеробства. Відчутним був чеський вплив і на інші сфери - освіту, культуру, будівництво... Щоправда більшість чеських поселенців залишили наші землі з хвилею рееміграції в середині ХХ століття. Але частина їх в силу різних життєвих обставин залишились - працювали, будувались, створювали сім'ї. Для цих людей і їхніх нащадків Здолбунівщина стала рідним домом. Та все ж вони пам'ятають коріння свого роду. А наприкінці вересня цього року згуртувались у громадську організацію "Здолбунівська спілка волинських чехів "Волинські правнуки".

ДО ІДЕЇ ЗГУРТУВАТИСЬ У СПІЛКУ ПРИЙШЛИ ПОСТУПОВО

Ініціатива об'єднати здолбунівчан чеського походження в громадську організацію належить нашій землячці Олені Петрівні Ярмолюк. Вона - правнучка чехів-емігрантів.

- Батьки моєї бабці Антон і Емілія Харват приїхали у цей край у 1863 році. Вони оселилися в Глинську. Там їм виділили ділянку лісу.

рушці, а в 2016-му - курси з методики викладання чеської пройшла у Карловому університеті в Празі, отримала відповідні сертифікати, - розповідає пані Олена.

Інтерес до чеської історії і культури спонукав Олену Петрівну до пошуку контактів з громадськими об'єднаннями чехів в Україні, подібними до новоствореного у Здолбуніві. Упродовж шести років вона активно працювала у Дубенському

Голова ГО "Здолбунівська спілка волинських чехів "Волинські правнуки" Олена ЯРМОЛЮК.

ська, Олександр Петрович Янюк. Згодом ідею підтримали у Генеральному консульстві Чеської Республіки у м. Львів та у Громадській спілці "Чеська національна рада України", яка координує і курує діяльність усіх двадцяти місцевих чеських діаспорних земляцтв в нашій країні.

Отож, 14 вересня цього року відбулися установчі збори, в ході яких затвердили статут, обрали голову та членів правління Здолбунівської спілки волинських чехів "Волинські правнуки". За кілька днів по тому, 19 вересня, громадську організацію було офіційно зареєстровано. Зараз вона налічує близько 30 членів.

- Здійснення культурно-просвітницької діяльності з відновлення та розвитку чеських національних традицій, культури, мови - наша головна мета. Тому основними завданнями Здолбунівської спілки волинських чехів "Волинські правнуки" є: сприяння та допомога місцевим

Радек Матула. А 24 жовтня у складі здолбунівської делегації відвідала урочистий прийом, який Генеральний консул Чеської Республіки у Львові Павел Пешек та його дружина влаштували з нагоди 100-ї річниці утворення Чехословаччини.

Уже найближчим часом ГО "Здолбунівська спілка волинських чехів "Волинські правнуки" планує підтримати видання та організувати презентації історико-краєзнавчої книги під назвою "Здолбунів у згадках місцевої чеської общини", переклад якої з чеської нещодавно завершив відомий рівненський краєзнавець, виходець з села Гільча нашого району і нащадок однієї з тамтешніх чеських родин В'ячеслав Леонідович Шляховий. Здолбунівчани знають його також за роботою над перекладом книги чеських авторів Іржі Бонька, Дануше Манової і Вацлава Старека "Гульча Чеська на Волині (Опис життя в 1870-1947 роках)", що торік

Під час корчування в ньому дерев там віднайшли поклади каменю, який можна було використовувати як будівельний. Тож облаштували каменоломню, котра, як і великий садок, довгий час була джерелом доходу родини. У Глинську з'явилися на світ моя бабуся, мій батько. Свої перші роки в цьому селі провела і я, хоча народилась у Здолбуніві. Майже вся наша родина, крім бабусі і мого батька, який тоді дуже хворів, виїхала до Чехії. Дідусь помер ще в 1942 році.

Мої тато і мама вчителювали у Глинську. Педагогами згодом стали і ми з сестрою. У Здолбунівській ЗОШ I-III ст. № 5 працюю вже сорок третій рік, і без школи та роботи з дітьми свого життя не уявляю. Саме бабусі й батькові завдячую, що вдома постійно чула чеську, так помалу її і вивчила. Сама. Звісно, дорослішою використовувала для цього навчальні посібники, цікавилась чеською культурою, звичаями. Кілька разів побувала в Чехії, і не тільки підтримуючи родинні зв'язки. У 2014 році я закінчила курси чеської у Доб-

чеському Товаристві "Стромовка", вела гурткову роботу, навчала молодь та дітей чеської, брала участь в організації різноманітних культурно-масових заходів з ними. У 2016 році вихованці пані Олени навіть завоювали друге місце серед двадцяти учасників на крайнянському фестивалі в Празі.

Тривалий час Олена Петрівна співпрацює зі Здолбунівською гімназією, котру, до слова, в 1917 році було засновано саме як чеську школу. За сприяння керівництва навчального закладу пані Олена три роки тому організувала на базі гімназії гурток чеської мови. Зараз у ньому займається дванадцять гімназистів, але є охочі його відвідувати і серед учнів інших шкіл. На заняттях діти не лише вчать мову, вони дізнаються чимало цікавого про видатних громадських діячів, літераторів, митців Чехії, ознайомлюються з її історією, національними традиціями. Перекладають, переглядають презентації та фільми чеською. До речі, працюють гуртківці за єдиним на сьогодні чесько-

українським підручником. У придбанні цих посібників фінансово посприяло Генеральне консульство Чеської Республіки у м. Львів, а придбали книжки у Празі. Гуртківці вже мали змогу продемонструвати свої знання і вміння широкому загалу. Торік, на урочистостях до 100-річчя гімназії, вони представили інсценівку чеською.

- Ми отримали схвальний відгук від присутнього на святкуванні ювілею гімназії Генерального консула Чеської Республіки у Львові Павела Пешека, якому тоді надали почесне право відкривати меморіальну дошку Йозефу Косаку - першому директору цього здолбунівського навчального закладу, - пригадує Олена Ярмолюк. - Представники Генерального консульства Чеської Республіки у Львові уже приїздили до Здолбунова. Наприклад, торік у червні з робочим візитом у нашому місті побували Павел Пешек та його заступник - консул Ігор Шедо, який серед іншого опікується країнами.

Доклала зусиль сво-

го часу пані Олена й до налагодження співпраці гімназії зі школою у чеському Шумперку, організації поїздки гімназистів до цього міста. Запам'яталась їй і робота в якості помічника, перекладача і гіда зі знімальною групою всесвітньо відомого чеського режисера Яна Манчужки, яка в 2014 році на Здолбунівщині працювала над документальним фільмом "Волинці".

Кожна з цих справ, глибше вивчення історії свого роду і прагнення, аби й інші нащадки чеських поселенців не забували своєї мови, пісень, звичаїв та частіше збиралися разом, надихнули пані Олену на ідею якось їх згуртувати.

МЕТА І ЗАВДАННЯ, НАЙБЛИЖЧІ ПЕРСПЕКТИВИ "ВОЛИНСЬКИХ ПРАВНУКІВ"

На ініціативу Олени Ярмолюк щодо створення громадської організації першими відгукнулись здолбунівчани з чеським корінням Ірина Петрівна Кирилук, Олександр Петрович Степанов, Ніна Борисівна Пальчев-

жителів у вивченні чеської мови, всебічне їх ознайомлення з життям, традиціями, історією та культурою чеського народу; активна краєзнавча діяльність - збирання і поширення чеського фольклору, пошук та збереження пам'яток чеської культури й історії тощо. Також ми братимемо участь у міжнародних просвітницьких проєктах, втілення яких сприятиме розвитку освітніх і соціальних зв'язків між Україною та Чеською Республікою, - зазначає голова новоствореної ГО Олена Ярмолюк.

До слова, пані Олена вже 22 вересня цього року виступила з доповіддю на Міжнародній науково-практичній конференції "Участь українських чехів у створенні Першої Чехословацької Республіки", яку Рада національних спільнот України спільно з Громадською спільнотою "Чеська національна рада України" провели в Києві, в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, де був присутній Надзвичайний і Повноважний Посол Чеської Республіки в Україні

вийшла друком завдяки фінансовому сприянню Олександра Анатолійовича Гаврона. Здолбунівська спілка волинських чехів планує співпрацювати і з ним. А зараз пан Олександр займається облаштуванням у Гельчі Другій музею діючої старовинної чеської сільськогосподарської техніки.

Новостворена ГО розширять контакти з Рівненським відокремленим підрозділом громадської організації Міжнародний фонд "Взасморозуміння і толерантність", який очолює Людмила Дмитрівна Суковата. Докласть зусиль і щоб організувати для здолбунівських школярів екскурсійну, або за обміном, поїздку до Чехії. Аби наша молодь отримала змогу побувати в цікавих історичних місцях цієї країни, оцінити європейський рівень життя, а можливо, й обрати навчальний заклад для здобуття там в майбутньому якогось фаху. А на гімназистів-гуртківців невдози очікує конкурс на кращого знавця чеської мови.

Ольга ЯКУБЧИК